

Spravodaj rómskej verejnej politiky je spoločným počínom Inštitútu rómskej verejnej politiky a Nadácie Milana Šimečku, ktorým chcú tieto mimovládne organizácie upozorňovať na aktuálne, ale aj dlhodobé fenomény v rómskej problematike

Na úvod

Po dlhšej odmlke sa k vám opäť dostáva Spravodaj rómskej verejnej politiky. Je istou iróniou osudu, že dôvodom na odmlku nebola uhorková sezóna, ale práve naopak nesmierna dynamika v tzv. rómskej téme, ktorá nás zamestnávala natoľko, že neostával čas reagovať na aktuálne dianie.

Blížila sa parlamentné voľby a už teraz je jasné, že dynamický vývoj bude pokračovať aj v najbližších mesiacoch. Rozhodli sme sa preto publikovať Spravodaj častejšie a v kratšej forme. Prvým "škandalom" v novom roku, na ktorý chceme upozorniť, je ohrozenie fungovania terénnej sociálnej práce v rómskych osadách. Veríme, že ešte nie je neskoro zabrániť jej postupnej deštrukcii.

Prajeme vám pevné nervy pri čítaní a vyrovnávaní sa s nástrahami predvolebného boja.

Editori

Touto cestou dôrazne žiadame Fond sociálneho rozvoja, aby vo Výzve OP ZaSI-FSR-2009/2.1/09, ktorá je zameraná na podporu komunitnej práce, zrušil povinnosť niektorých žiadateľov financovať pracovné miesta z vlastných zdrojov, aby o tom informoval na svojej internetovej stránke a zároveň predĺžil uzávierku na podávanie žiadostí, ktorá končí 23. februára 2010.

Koniec!?

Začíname koncom!

Hlavnou témou tohoto vydania Spravodaja rómskej verejnej politiky je faktická likvidácia programu terénnej sociálnej práce. Tento program, či už ho poznáte ako terénnu alebo komunitnú prácu, je podľa mnohých tým najlepším, čo sa kedy na Slovensku v oblasti prekonávania sociálneho vylúčenia Rómov realizovalo. Program počas svojej existencie prešiel rôznymi komplikáciami, čelil mnohým prekážkam a nástrahám, teraz však stojí pred skúškou najťažšou - očakáva sa, že najmä v mnohých menších obciach - tam, kde je táto služba najpotrebnejšia - skončí.

História

Priekopníkmi sociálnej práce v rómskych komunitách sa ešte koncom 90.-tych rokov stali mimovládne organizácie, ktoré ju začali poskytovať vo viacerých lokalitách. Vládny program začal svojou pilotnou fázou v roku 2003. Realizoval ho Úrad splnomocnenkyne vlády pre rómske komunity a terénnu sociálnu prácu s ľuďmi postihnutými alebo ohrozenými sociálnym vylúčením na začiatku zabezpečovalo 31 pracovníčok a pracovníkov. Ich počet sa neustále zvyšoval a tak dnes sa tento program realizuje v 229 obciach, v ktorých pracuje vyše 700 terénnych sociálnych pracovníkov a ich asistentov. Na ich mzdy je možné už niekoľko rokov získať dotáciu prostredníctvom výziev Fondu sociálneho rozvoja. Ťažkopádnosť tejto inštitúcie v minulosti viackrát spôsobila vážne problémy. Predovšetkým keď obce nevedeli, či naďalej budú dostávať dotácie, keď výzvy na seba časovo nenadväzovali, keď sa celý systém extrémne zbyrokratizoval, či keď financovanie programu fungovalo s

veľkým omeškaním. Už vtedy sa riziko straty zamestnania pre terénne sociálne pracovníčky a pracovníkov výrazne zvyšovalo.

Likvidačný postup

Podľa informácií rómskych novín Romano Nevo Lil vedeniu Fondu sociálneho rozvoja ešte v októbri 2009 nebolo jasné, či bude vyhlásená nová výzva, ktorá mala zabezpečiť pokračovanie celého programu. V decembri bola horúcou ihlou šitá výzva zverejnená. Nielenže vôbec nezohľadnila výsledky evaluácie, ktorú si fond objednal v Ústave etnológie SAV, ale ešte navyše pod zámienkou udržateľnosti sociálnej práce výzva obsahuje aj absurdnú podmienku extrémneho kofinancovania zo strany žiadateľov, teda najmä obcí. Musia totiž z vlastných prostriedkov plne financovať jedno alebo dve pracovné miesta, čo si mnohé z nich nemôžu dovoliť. Viaceré obce oznámili, že program u nich asi skončí.

Šľuby a realita

Plán dlhodobej systematizácie terénnej sociálnej práce v komunitách ohrozených sociálnym vylúčením, po ktorom zhodne volajú azda všetci zainteresovaní, dokonca i vláda vo svojom programovom vyhlásení, sa teda opäť nekonal. Program komunitnej sociálnej práce je dnes poznačený chaotickosťou, úplnou absenciou metodického vedenia (najmä po zrušení funkcie koordinátorov), neúmernou administratívou, ako aj klientelizmom. Aj preto žiadame zodpovednú inštitúciu, Fond sociálneho rozvoja, aby prestal deštruovať roky budovanú službu a radšej sa začal seriózne zaoberať rozvojom sociálnej práce v rómskych komunitách.

2009 Rok

Spomienok

Rok 2009 mal predovšetkým v jeho poslednom štvrtroku nádych trpkosladkých výročí, osláv a spomienok. Asi najväčšiu trpkosť sme na cítili počas osláv dvadsiatich rokov slobody, dvadsiatich rokov, ktoré pre obyvateľov osád a gét znamenali výrazné zhoršenie ich životných podmienok v mnohých smeroch. Ale ani zďaleka to nebolo jediná situácia, keď sme pri oslavách mali chuť skôr plakať.

Slzy do očí sa tisli aj pri pripomínaní si druhého výročia od najvýznamnejšieho rozhodnutia súdu v oblasti segregácie Rómov vo vzdelávaní - rozsudku v prípade D.H. a ostatní proti Českej republike z 13. novembra 2007. V tomto rozsudku, ktorý je záväzný pre všetky krajiny Rady Európy, Veľký senát Medzinárodného súdu pre ľudské práva v Štrasburgu potvrdil nadmerné zaradovanie rómskych detí do špeciálnych škôl ako dôsledok diskriminácie Rómov. Následne je Česká republika, ako aj ostatné krajiny Rady Európy, povinná zabezpečiť, aby sa táto prax už neopakovala. Dva roky po zverejnení rozsudku sú však rómske deti naďalej vo veľkom neoprávnene zaradované do špeciálnych škôl na základe vymyslených diagnóz a príčin nielen v Českej republike, ale aj v mnohých ďalších krajinách.

Rovnako nádych zármutku malo aj 20. výročie schválenia Dohovoru o právach dieťaťa z 20. novembra 1989, ktoré si Slovensku už vopred "pripomenulo" aj ponižovaním a týraním rómskych detí na policajnej stanici. Dvadsať výročie pádu Berlínskeho múru sme si "uctili" tiež svojsky - výstavbou múru, ktorý má ochrániť majetok nerómskeho obyvateľstva pred Rómami v Ostrovanoch pri Prešove.

O Medzinárodnom dni ľudských práv (10. decembra) už ani nehovoriac. Ten len ťažko môže byť príležitosťou na oslavy, skôr každoročným mementom o našej neschopnosti zabezpečiť rovnosť a dôstojný život všetkým ľuďom na Slovensku.

Rok 2009 bol zjavne rokom okrúhlych výročí. V roku 2010 sa ich tiež zopár nájde. Predovšetkým však rok 2010 bude na Slovensku rokom volieb. V júni si zvolíme zástupcov v parlamente, na jeseň potom zástupcov do obecných samospráv. Už dnes je jasné, že voľby budú v mnohom aj o Rómoch. O Rómoch ako voličoch, Rómoch ako kandidátoch, o Rómoch ako cieľovej skupine programov. Uvidíme, ako často pocítíme trpkosť tento rok.

2010 Rok

chudoby

Rok 2010 bol Európskou komisiou vyhlásený za Európsky rok boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Je príznačné, že práve na začiatku tohto roka prídu o prácu mnohí, ktorých náplňou práce je práve boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Slovensko tak naďalej posielalo svetu jasný signál ako vážne to myslí so začleňovaním Rómov do spoločnosti.

Najväčším paradoxom je skutočnosť, že implementujúcou inštitúciou Roka boja proti chudobe je práve spomínaný Fond sociálneho rozvoja, v dôsledku výzvy ktorého sa mnohé obce nezapoja do pokračovania programu terénnej sociálnej práce, čím začne prehľbovanie chudoby a sociálneho vylúčenía práve tam, kde žije najohrozenejšia skupina - v segregovaných osadách a gétach obývaných prevažne Rómami.

Trust for Civil Society
in Central and Eastern Europe

Vydávanie spravodaja bolo podporené z Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.